

Παρακολούθηση των Διοικητικών Διαδικασιών Απόκτησης Ιθαγένειας

Έκθεση #2

(Μάιος 2024 – Αύγουστος 2024)

DO NOT COPY

Αθήνα, 30/9/2024

DO NOT COPY

Η έκθεση με τίτλο «Παρακολούθηση των διοικητικών διαδικασιών απόκτησης ιθαγένειας: Εντοπίζοντας τα εμπόδια στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας: (Μάιος 2024 – Αύγουστος 2024)» εκπονήθηκε από το Generation 2.0 for Rights, Equality and Diversity στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου «Γραφειοκρατίες πολιτογράφησης: διερευνώντας τις διαδικασίες απόκτησης ιθαγένειας στην Ελλάδα (NatBureau)» με Επιστημονικά Υπεύθυνη την Επίκουρη Καθηγήτρια Κατερίνα Ροζάκου (Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών). Το ερευνητικό έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU (Φορέας Υλοποίησης: ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) (Αριθμός Έργου ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.: 15160).

Περιεχόμενα

I. Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity	1
II. Μεθοδολογία παρακολούθησης και καταγραφής	2
III. Καταγραφή ζητημάτων Μάιος 2024 - Σεπτέμβριος 2024	4
1. Διαδικασία απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση	4
2. Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά	6
IV. Συμπεράσματα	8
V. Πηγές	9
VI. Παράρτημα 1 - Κτήσεις Ελληνικής Ιθαγένειας ανά κατηγορία 2023	10
VII. Παράρτημα 2 – Ποσοστά αποδοχής αιτημάτων κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας.....	10

DO NOT COPY

I. Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity

Το **Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity** ([Generation 2.0 RED](#)) προέκυψε αρχικά το 2006 από τη δράση νέων μεταναστευτικής καταγωγής, που ξεκίνησε ως άτυπη ομάδα αποκαλούμενη «Δεύτερη Γενιά», με αποστολή την εξασφάλιση του δικαιώματος στην ιθαγένεια για την αόρατη γενιά των παιδιών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα από γονείς μετανάστες. Το Generation 2.0 RED ιδρύθηκε καταστατικά το 2013 από τη συνένωση της ομάδας με το ανεξάρτητο ερευνητικό κέντρο «Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ετερότητα (i-RED)», με στόχο την οργανική σύνδεση της έρευνας με την εμπειρία του πεδίου.

Σήμερα το Generation 2.0 RED είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αποτελείται από μια διεπιστημονική ομάδα ατόμων διαφορετικής καταγωγής μεταξύ τους, τα οποία μοιράζονται το κοινό όραμα ότι όλοι και όλες μας, ατομικά και συλλογικά, έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε ισότιμα και ενεργά σε μια κοινωνία που σέβεται τη διαφορετικότητα. Η αποστολή του Generation 2.0 RED υλοποιείται βάσει μιας ολιστικής προσέγγισης, αφού παρεμβαίνει στο ατομικό, κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο με στόχο την ενδυνάμωση ατόμων και κοινοτήτων για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας και της διαφορετικότητας καθώς και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.

Επομένως ο οργανισμός παρακολουθεί ενεργά τα ζητήματα ιθαγένειας ήδη από το 2006: την ψήφιση του Ν.3838/2010, την κοινωνική αδικία που προκλήθηκε από την [Απόφαση 460/2013 του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) που έκρινε αντισυνταγματικές δύο από τις καινοτομίες που έφερε ο νόμος αυτός,¹ έπειτα την ψήφιση του Ν.4332/2015, που έδωσε τελικά [το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας στα παιδιά των μεταναστών](#) που γεννήθηκαν και/ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα, μέχρι τον Ν.4604/2019 και τον Ν.4735/2020, που έφεραν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Από το 2015 που κατοχυρώνεται νομικά η ιθαγένεια δεύτερης γενιάς, το Generation 2.0 RED παρακολουθεί αδιαλείπτως την εφαρμογή της νομοθεσίας για την κτήση ιθαγένειας και τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιούλιο του 2020 δημοσίευσε την [Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#).

Η παρούσα έκθεση εκπονήθηκε από το Generation 2.0 for Rights, Equality and Diversity στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου «Γραφειοκρατίες πολιτογράφησης: διερευνώντας τις διαδικασίες απόκτησης ιθαγένειας στην Ελλάδα (NatBureau)» με Επιστημονικά Υπεύθυνη την Επίκουρη Καθηγήτρια Κατερίνα Ροζάκου (Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών).

Το ερευνητικό έργο «Γραφειοκρατίες πολιτογράφησης: διερευνώντας τις διαδικασίες απόκτησης ιθαγένειας στην Ελλάδα (NatBureau)» στόχο έχει να φωτίσει τους τρόπους και τους φορείς που εμπλέκονται στην απόκτηση ιθαγένειας στη σύγχρονη Ελλάδα. Διερευνά την *κοινωνική ζωή* της

---

¹ Πρώτη καινοτομία ήταν η καθιέρωση ειδικών διαδικασιών κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών (Δεύτερη Γενιά) είτε από τη γέννησή τους, εάν οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί τουλάχιστον 5 συνεχόμενα έτη, είτε κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης της παρακολούθησης 6 τουλάχιστον τάξεων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η δεύτερη καινοτομία ήταν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης για ορισμένες κατηγορίες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και για τους ομογενείς.

απόκτησης ιθαγένειας εστιάζοντας στην αλληλεπίδραση και συνάντηση διαφορετικών παραγόντων. Μεθοδολογικά, εξετάζει τις πρακτικές και τις εμπειρίες α) κρατικών λειτουργιών, β) δικηγόρων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδιωτικών φορέων και άλλων ενδιαμέσων που μεσολαβούν στη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας και γ) αιτούντων ιθαγένειας.

Το Generation 2.0 RED συμμετέχει στο Πακέτο Εργασίας 2 του ερευνητικού έργου με τίτλο « Έρευνα πεδίου και δευτερογενής έρευνα σχετικά με τους κρατικούς φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία απόκτησης της ιθαγένειας» το οποίο περιλαμβάνει τη συγκέντρωση και ανάλυση δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ιθαγένεια από τη δημόσια διοίκηση. Ειδικότερα, την παρακολούθηση από το Generation 2.0 RED της εφαρμογής των διαδικασιών α) πολιτογράφησης και β) απόκτησης ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης στη χώρα. Επιπλέον, τη συγκέντρωση της νομοθεσίας και των τροποποιήσεων του νομικού πλαισίου, συμπεριλαμβανόμενης και της έκδοσης διοικητικών πράξεων, τη συγκέντρωση αποφάσεων απόδοσης ιθαγένειας, καθώς και στατιστικών δεδομένων, την επίσημη επικοινωνία και ενημέρωση από φορείς της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας καθώς και την παρακολούθηση πορείας αιτημάτων εξυπηρετούμενων αιτούντων ιθαγένειας.

II. Μεθοδολογία παρακολούθησης και καταγραφής

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στην παρούσα αναφορά αναπτύχθηκε από το Generation 2.0 RED, στο πλαίσιο του έργου «[Η ιθαγένεια στην πράξη](#)»², φορέας υλοποίησης του οποίου ήταν το Generation 2.0 RED και εταίρος η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Στο έργο αυτό το Generation 2.0 RED ανέπτυξε τη [μεθοδολογία](#) για την παρακολούθηση δύο συγκεκριμένων διαδικασιών που προβλέπει η εθνική νομοθεσία, την πολιτογράφηση και την απόκτηση ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης στη χώρα (γνωστή ως Ιθαγένεια Δεύτερης Γενιάς). Αυτή η μεθοδολογία αποτελεί το

---

² Το έργο «Η ιθαγένεια στην πράξη» υλοποιήθηκε το διάστημα Απρίλιο 2021-Απρίλιο του 2023. Το έργο στόχευε στον εντοπισμό των δυσλειτουργιών κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την κτήση ιθαγένειας και τη βελτίωση των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης μέσα από προτάσεις για άρση των κυριότερων εμποδίων για την ίση πρόσβαση και απόλαυση του δικαιώματος στη ιθαγένεια. Από τον Ιούλιο του 2023 έως και τον Απρίλιο του 2024 το Generation 2.0 RED υλοποίησε τέσσερις πρόσθετες δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σε ζητήματα ιθαγένειας και πολιτογράφησης με βάση την πρόσκληση του προγράμματος Active citizens fund. Πιο συγκεκριμένα α) Δημιουργία υλικού ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αναφορικά με το δικαίωμα στην ιθαγένεια (πολιτογράφηση και ιθαγένεια δεύτερης γενιάς). Το ένα βίντεο αφορά την ιθαγένεια δεύτερης γενιάς και έχει τίτλο «[Πόσα χρόνια χρειάζονται για να αποκτήσει ιθαγένεια ένα παιδί που γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ελλάδα;](#)» και συνοδεύεται από το teaser «[Η ιθαγένεια δεν αποκτάται αυτομάτως, ακόμα κι αν έχεις γεννηθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα...](#)». Το δεύτερο αφορά την κτήση ιθαγένειας με πολιτογράφηση, με τίτλο «[Ελληνική Ιθαγένεια – Εσύ θα την αποκτούσες;](#)» και συνοδεύεται από 2 teasers: «[Ελληνική Ιθαγένεια – εσύ θα περνούσες τις εξετάσεις;](#)» και «[Ελληνική Ιθαγένεια – Την αποκτάς μόνο αν έχεις σταθερό εισόδημα](#)» αναδεικνύοντας τα δύο κρισιμότερα σημεία της νέας διαδικασίας πολιτογράφησης, το περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων για τις εξετάσεις για το Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων για Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ) και τα οικονομικά κριτήρια. β) Εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης στην ιθαγένεια των μαθητών δεύτερης γενιάς στην Αθήνα και διαδικτυακά. γ) Εργαστήρια ενημέρωσης ατόμων μεταναστευτικής καταγωγής σχετικά με τις νέες διαδικασίες αίτησης για ιθαγένεια (πολιτογράφηση και δεύτερη γενιά) στην Αθήνα. δ) Παροχή νομικής συμβουλευτικής σε άτομα μεταναστευτικής καταγωγής για την πρόσβαση στις διαδικασίες κτήσης ιθαγένειας (δεύτερη γενιά και πολιτογράφηση αλλογενών).

κύριο εργαλείο για τη συγκέντρωση, καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων που περιορίζουν την πρόσβαση και την κτήση ιθαγένειας.

Καταρχάς, η παρακολούθηση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένα πεδία των δύο αυτών διαδικασιών απόδοσης ιθαγένειας, όπως ορίζονται από τον νόμο:³ από την υποβολή της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία ιθαγένειας μέχρι και την παραλαβή του Δελτίου Ταυτότητας από την αστυνομία, στην περίπτωση θετικής έκδοσης απόφασης για την απόκτηση της ιθαγένειας.

Πιο συγκεκριμένα, τα πεδία ανά διαδικασία είναι τα εξής:

❖ **Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση**

1. Γραπτή δοκιμασία.
2. Πληρότητα του φακέλου.
3. Προφορική συνέντευξη (όπου απαιτείται) και συνολική αξιολόγηση.
4. Αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης.
5. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
6. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

❖ **Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με τη Γέννηση/Φοίτηση (ιθαγένεια δεύτερης γενιάς)**

1. Βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης ορισμένων τάξεων ελληνικού σχολείου (αφορά την κατηγορία φοίτησης).
2. Δήλωση και αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας.
3. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
4. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

Εφόσον ορίστηκαν τα πεδία παρακολούθησης ανά διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας, στη συνέχεια έγινε αντιστοιχία με την ιεραρχία της δημόσιας διοίκησης που έχει αναλάβει την εφαρμογή των θεσμοθετημένων διαδικασιών, με βάση το [οργανόγραμμα](#) του Υπουργείου Εσωτερικών, ξεκινώντας από τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας [ΓΓΙ] έως και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

Οι πηγές πληροφόρησης είναι το ίδιο το νομικό πλαίσιο, η συνεχής επίσημη επικοινωνία και οι τακτές συναντήσεις του Generation 2.0 RED με τη ΓΓΙ, την Κεντρική Διοίκηση Ιθαγένειας και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας,⁴ η παρακολούθηση των επίσημων ιστοσελίδων του Υπουργείου Εσωτερικών, της Βουλής, της Δημόσιας Διαβούλευσης, της Διαύγειας, του Εθνικού Τυπογραφείου, καθώς και η ενημέρωση που λαμβάνει ο οργανισμός από τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους του που έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας. Η καταγραφή και ανάδειξη των δυσλειτουργιών του συστήματος απόδοσης της ιθαγένειας προκύπτει μέσα από αυτή τη μεθοδική διαδικασία μελέτης και συγκριτικής προσέγγισης των νομοθετικών προβλέψεων και των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης.

---

³ Βάσει των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004, όπως ισχύει). Ειδικότερα, όσον αφορά το νέο σύστημα πολιτογράφησης λήφθηκαν υπόψη οι τροποποιήσεις του Ν.4735/2020 ενώ για τη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης ο Ν.4332/2015.

⁴ Βάσει μεθοδολογικού πλάνου και ανοιχτού ερωτηματολογίου που συνέταξε το Generation 2.0 RED.

III. Καταγραφή ζητημάτων Μάιος 2024 – Αύγουστος 2024

1. Διαδικασία απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας με Πολιτογράφηση

Η πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών είναι η κατεξοχήν διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας από ενήλικες αλλοδαπούς, πολίτες τρίτων χωρών και Ευρωπαίους πολίτες. Για να μπορεί κάποιο άτομο να πολιτογραφηθεί Έλληνας/ίδα πρέπει να πληροί ορισμένες τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις. Χρειάζεται να έχει συμπληρώσει 7 συναπτά έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής και να είναι κάτοχος άδεια διαμονής επί μακρόν, δεκαετίας, διεθνούς προστασίας, ανθρωπιστικών λόγων ή ως μέλος οικογένειας Έλληνα/Ελληνίδας ή πολίτη της Ε.Ε. Οι πολίτες της ΕΕ, οι σύζυγοι Έλληνα/Ελληνίδας με τέκνο, όσες/όσοι έχουν τη γονική μέριμνα τέκνου ελληνικής ιθαγένειας που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, καθώς και οι ανιθαγενείς μπορούν να καταθέσουν έπειτα από 3 χρόνια συνεχούς νόμιμης διαμονής, ενώ όσοι έχουν λοιπούς τύπους αδειών διαμονής μπορούν να καταθέσουν μετά από 12 συναπτά έτη νόμιμης διαμονής. Τέλος, χρειάζεται να πληρούν ουσιαστικές προϋποθέσεις, όπως είναι η οικονομική και κοινωνική ένταξη στη χώρα.

A) Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)

Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων για την απόκτηση του ΠΕΓΠ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από αλλογενείς αλλοδαπούς και τη διακρίβωση της κοινωνικής τους ένταξης. Σε σχέση με την [προηγούμενη έκθεση \(Οκτώβριος 2023 – Απρίλιος 2024\)](#) δεν παρατηρούνται αλλαγές ως προς τη διαδικασία πολιτογράφησης. Η τελευταία σχετική [απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας](#) (Ιούλιος 2024)⁵ που αφορά τις εξετάσεις του Νοεμβρίου 2024 με θέμα τις λεπτομέρειες οργάνωσης και διεξαγωγής των εξετάσεων για το ΠΕΓΠ και τη λειτουργία της Οργανωτικής Επιτροπής και των Εξεταστικών Επιτροπών, βασίστηκε στις οδηγίες των προηγούμενων αποφάσεων, χωρίς να παρουσιάζει διαφοροποιήσεις ως προς τη διαδικασία.

Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η [διαδικασία εγγραφής](#) στις εξετάσεις για την απόκτηση ΠΕΓΠ αυτοματοποιείται σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.⁶ Για παράδειγμα, τα στοιχεία επικοινωνίας και διαμονής του αιτούντα θα αντλούνται πλέον αυτομάτως από το Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕπ). Αν ο αιτών δεν έχει ολοκληρώσει την εγγραφή του στο ΕΜΕπ δε θα μπορεί να ολοκληρώσει τη διαδικασία εγγραφής στις εξετάσεις. Ωστόσο, δεν υπάρχει αντίστοιχη μέριμνα από την πλευρά των αρμόδιων υπηρεσιών για την εξοικείωση των αιτούντων με την ψηφιακή διαδικασία και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων τους ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στις εξετάσεις.

Το περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων για τις εξετάσεις παραμένει ίδιο από τότε που δημιουργήθηκε, το Φεβρουάριο του 2021. Μετά από κάθε εξεταστική περίοδο, αντικαθίστανται μόνο οι ερωτήσεις που αποτέλεσαν θέματα των εξετάσεων. Σύμφωνα με μαρτυρίες των αιτούντων τα θέματα παραμένουν «δύστροπα» προάγοντας τη στείρα αποστήθιση παρά την εξακρίβωση του βαθμού της ένταξης του

⁵ Υπ' αριθμόν 4555/Β'/05-08-2024 σχετικά με τον καθορισμό των ειδικότερων στοιχείων της παρ. 10 του άρθρου 7 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας καταργώντας την υπ' αρ. 192/18-9-2023 (Β' 5541).

⁶ [Εγχειρίδιο χρήσης για τους υποψηφίους](#), Υποβολή Αιτήσης Συμμετοχής στις Εξετάσεις Π.Ε.Γ.Π, 17.7.2024

εξεταζόμενου ατόμου στη χώρα. Παρακάτω παρατίθεται ένα [παράδειγμα](#) από τις επικείμενες εξετάσεις ΠΕΓΠ Νοεμβρίου 2024 με ερώτηση από την κατηγορία των πολιτικών θεσμών:

**ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ
Π.Ε.Γ.Π. ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024
ΘΕΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ**

ΘΕΜΑ 17

Γράψτε στο τετράδιό σας τον αριθμό του θέματος και δίπλα τη σωστή απάντηση σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα (Α ή Β ή Γ ή Δ).

Ποια διαδικασία ονομάζεται και «Ώρα του Πρωθυπουργού»;

- Α.** Όταν ο Πρωθυπουργός απευθύνεται εκτάκτως και για σοβαρά θέματα από την τηλεόραση και το ραδιόφωνο στους πολίτες
- Β.** Όταν ο Πρωθυπουργός απαντά στη Βουλή σε επίκαιρη ερώτηση που έχει γίνει στον ίδιο
- Γ.** Όταν ο Πρωθυπουργός κάνει δηλώσεις μετά από επίσημη επίσκεψη στη χώρα μας ξένου αρχηγού κράτους ή κυβέρνησης
- Δ.** Όταν ο Πρωθυπουργός κάνει ομιλία στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του

Β) ΑμεΑ

Ένα ζήτημα που εμμένει και αξίζει να σημειωθεί είναι η φυσική και ψηφιακή προσβασιμότητα των εξετάσεων ΠΕΓΠ για τα ΑμεΑ. Σύμφωνα με πρόσφατες μαρτυρίες αιτούντων, η Τράπεζα Θεμάτων εξακολουθεί να μην είναι κατάλληλα διαμορφωμένη ώστε να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα σε όλες τις κατηγορίες ΑμεΑ. Για παράδειγμα, ΑμεΑ με οπτική αναπηρία ανέφερε πως αδυνατεί να συμμετέχει στις εξετάσεις καθώς δεν υπάρχει η επιλογή εκφώνησης των ερωτήσεων και απαντήσεων. Επιπλέον, ενώ για τις επικείμενες εξετάσεις του Νοεμβρίου 2024 [προβλέφθηκε](#) η λειτουργία πρόσθετου ειδικού εξεταστικού κέντρου στο Ηράκλειο, παράλληλα με αυτά που λειτουργούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, υπάρχει ανάγκη να λειτουργήσουν περισσότερα ειδικά εξεταστικά κέντρα που να εξυπηρετούν όλη την περιφέρεια. Επιπλέον, εμμένει το ζήτημα αποκλεισμού από τη διαδικασία των εξετάσεων ατόμων που τελούν σε δικαστική συμπαράσταση.

Όσον αφορά τα οικονομικά κριτήρια για τα ΑμεΑ, αρχικά δεν είχε προβλεφθεί καμία εξαίρεση ως προς τα εισοδηματικά κριτήρια, ενώ στη συνέχεια, σύμφωνα με την εγκύκλιο [υπ' αρ. 81/4-2-2022](#), το ελάχιστο επαρκές εισόδημα που απαιτείται για αυτά μειώθηκε από €7.500 ανά έτος κατ' άτομο όπως ισχύει στη γενική κατηγορία στα €5.500. Επιπλέον, στο ετήσιο δηλωθέν εισόδημα των ΑμεΑ προσμετρώνται για τον υπολογισμό του επαρκούς εισοδήματος "τα πάσης φύσεως επιδόματα που τυχόν λαμβάνει από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας". Ωστόσο, η πρόβλεψη αυτή καλύπτει αιτούντες που έχουν πιστοποιηθεί

με αναπηρία άνω του 67% αντί για 67% και άνω που είναι η συνήθης διαστρωμάτωση των ποσοστών αναπηρίας που απαντάται στις ρυθμίσεις κοινωνικών παροχών. Επιπλέον, ενώ η συγκεκριμένη ρύθμιση αποτελεί βελτίωση του πλαισίου γύρω από τα οικονομικά κριτήρια για τα ΑμεΑ, κρίνεται ανεπαρκής, γιατί αφήνει εκτός προστασίας πολλές κατηγορίες ΑμεΑ, των οποίων το επίδομα δεν ξεπερνά τα €362 τον μήνα, άρα τα €4.344 το έτος.⁷

Με βάσει τα ανωτέρω γίνεται εμφανής η ανάγκη ανασχεδιασμού του μηχανισμού των εξετάσεων ώστε να εξασφαλισθεί η καθολική πρόσβαση των ΑμεΑ. Επιπλέον απαραίτητη κρίνεται η εξάλειψη ή, σε κάθε περίπτωση, η προσαρμογή των οικονομικών κριτηρίων για την πολιτογράφηση των ΑμεΑ.

Γ) Στατιστικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα στατιστικά δεδομένα της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας όπως εκδόθηκαν τον Αύγουστο του 2024, κατά τη διάρκεια του 2023, εκδόθηκαν 4.931 αποφάσεις πολιτογράφησης, οι 3.515 (το 71,28%) είναι θετικές και οι 1.416 (το 28,7%) αρνητικές.⁸ Ωστόσο στα στατιστικά αυτά δεδομένα δεν περιλαμβάνονται στοιχεία για τις αιτήσεις που εκκρεμούν καθώς και τη στελέχωση των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας. Σε συνέχεια προηγούμενου ερωτήματος που υπέβαλε το Generation 2.0 RED προς την Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας τον Ιανουάριο του 2024, υποβάλαμε εκ νέου αίτημα τον Ιούλιο του 2024 για τη χορήγηση επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων αναφορικά με α) το ρυθμό διεκπεραίωσης των αιτημάτων και β) τη στελέχωση των αντίστοιχων υπηρεσιών, χωρίς, ωστόσο, ανταπόκριση.

2. Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά

Η κτήση ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο είναι η διαδικασία που αφορά τη δεύτερη γενιά ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής, άτομα δηλαδή που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από αλλοδαπούς γονείς είτε ανατράφηκαν εδώ. Η κτήση της ιθαγένειας γίνεται μέσω αίτησης και δήλωσης προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η πρώτη κατηγορία (άρθρο 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά σε ανήλικα παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και έχουν εγγραφεί στην Α' τάξη του Δημοτικού, ενώ ισχύουν αυστηρές προϋποθέσεις για το καθεστώς και τα έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής των γονέων τους στη χώρα. Η δεύτερη κατηγορία (άρθρο 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά τα ανήλικα παιδιά και τα νεαρά άτομα που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς 9 τάξεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ελληνικό σχολείο, ή 6 τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή έχουν απολυτήριο ελληνικού λυκείου και πτυχίο ελληνικού ΤΕΙ ή ΑΕΙ.

Α) ΑμεΑ

Ήδη από το 2019, τα άρθρα 1Α και 1Β, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 31 του Ν. 4604/2019, παρέχουν σε ανήλικα και νεαρά άτομα με βαριά αναπηρία, άνω του 80%, που έχουν γεννηθεί ή μεγαλώσει στη χώρα, τη δυνατότητα να αιτηθούν για ιθαγένεια, χωρίς βεβαιώσεις σπουδών αλλά με πιστοποιητικά παροχής υπηρεσιών εξειδικευμένης περίθαλψης και παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής ή θεραπευτικής αποκατάστασης. Για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης απαιτείται Κοινή Υπουργική Απόφαση, που θα

⁷ Όπως ίσχυε μέχρι 30/4/2023 και αναδιαμορφώθηκε σε €391 από 1/5/2023 που ανέρχεται σε €4.692 ετησίως

⁸ Βλέπε παράρτημα 1&2

ορίζει τις λεπτομέρειες σχετικά με τους φορείς πιστοποίησης των ως άνω απαραίτητων απαλλακτικών εγγράφων.

Εντούτοις, τέσσερα και πλέον έτη μετά τη θεσμοθέτηση της νομοθετικής διάταξης, δεν έχει εκδοθεί ακόμη η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ). Μέχρι σήμερα η δυνατότητα που παρέχεται μέσω του άρ. 31 του νόμου 4604/2019 παραμένει ανεφάρμοστη και τα ανήλικα και νεαρά άτομα μεταναστευτικής καταγωγής με πιστοποιημένη βαριά αναπηρία που έχουν γεννηθεί ή μεγαλώσει στη χώρα στερούνται εν τω πράγματι του δικαιώματός τους να λάβουν την ελληνική ιθαγένεια. Προκειμένου να καλυφθεί με δίκαιο τρόπο το μακροχρόνιο αυτό κενό θα πρέπει να εφαρμοστεί άμεσα η διάταξη και μάλιστα αναδρομικά, συμπεριλαμβάνοντας άτομα που έχουν ήδη ενηλικιωθεί και έχουν ξεπεράσει το απώτατο όριο της ηλικίας που υπάρχει ως προϋπόθεση για την ειδική διαδικασία κτήσης ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά. Χρειάζεται δηλαδή, εκτός από την έκδοση της ΚΥΑ, να εισαχθούν στον νόμο οι απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις για ενήλικα ΑμεΑ δεύτερης γενιάς, όπως συνέβη και κατά την εφαρμογή του Ν. 4332/2015, όπου ορίστηκαν μεταβατικές διατάξεις διάρκειας τριών ετών για τα ενήλικα άτομα που ανήκαν στη δεύτερη γενιά.

Β) Στατιστικά στοιχεία

Το 2023 [εκδόθηκαν](#) 7.250 αποφάσεις κτήσης ιθαγένειας βάσει των άρθρων 1Α και 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας εκ των οποίων οι 7.054 (97,3%) ήταν θετικές αποφάσεις και οι 196 (2,7%) απορριπτικές.⁹ Ωστόσο στα στατιστικά αυτά δεδομένα δεν περιλαμβάνονται στοιχεία για τα αιτήματα που εκκρεμούν καθώς και τη στελέχωση των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας. Σε συνέχεια προηγούμενου ερωτήματος που υπέβαλε το Generation 2.0 RED προς τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας τον Ιανουάριο του 2024, υποβάλαμε εκ νέου αίτημα τον Ιούλιο του 2024 για τη χορήγηση επικαιροποιημένων στατιστικών αναφορικά με α) το ρυθμό διεκπεραίωσης των αιτημάτων και β) τη στελέχωση των αντίστοιχων υπηρεσιών, χωρίς ωστόσο, ανταπόκριση.

Γ) Επιτροπή επίσπευσης

Βάσει της [υπ' αριθμό 389/2024](#) απόφασης του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας και ενόψει της υποχρέωσης τήρησης των προβλεπόμενων από τις παρ. 3 του άρθρου 1Α του ΚΕΙ και παρ. 4α του άρθρου 1Β αντίστοιχα προθεσμιών του ΚΕΙ, συστάθηκε τον Αύγουστο του 2024 ομάδα διοίκησης έργου/ομάδα εργασίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης φακέλων αιτήσεων της χρονικής περιόδου 2022-2024. Οι αιτήσεις οι οποίες εκκρεμούν στη Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής ανέρχονται σε 5.359 και έχουν κατατεθεί βάσει των διατάξεων των άρθρων 1Α και 1Β του ΚΕΙ . Ενώ η σύσταση της ομάδας αυτής αδιαμφισβήτητα συμβάλλει στην επιτάχυνση της εξέτασης των αιτημάτων κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας από παιδιά που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από αλλοδαπούς γονείς είτε ανατράφηκαν εδώ, οι εκκρεμότητες της κατηγορίας αυτής εντοπίζονται σε περίοδο προγενέστερη του 2022-2024, και, συγκεκριμένα, από το 2019 σύμφωνα με μαρτυρίες αιτούντων. Επομένως η περίοδος που καλείται να καλύψει η ομάδα αυτή κρίνεται σκόπιμο να επεκταθεί και να δοθεί προτεραιότητα στην εξέταση αιτήσεων που εκκρεμούν από το μέγιστο χρονικό διάστημα στο ελάχιστο. Επιπλέον, αρμόδια για την

---

⁹ Βλέπε παράρτημα 1&2

εξέταση φακέλων του άρθρου 1Α και 1Β είναι και η Β' Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας με μεγάλο όγκο εκκρεμών αιτήσεων που η ομάδα έργου δεν προβλέπεται να καλύψει.

Από τη σύνθεση της ομάδας διοίκησης έργου παρατηρείται ότι πρόκειται να απασχοληθούν υπάλληλοι και προϊστάμενοι οργανικών μονάδων που ήδη υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας. Ενώ τα πρόσωπα αυτά διαθέτουν σημαντική εμπειρία στη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας, η διαμόρφωση της ομάδας δε συνοδεύεται ωστόσο από την ενίσχυση της στελέχωσης της Διεύθυνσης ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της υπηρεσίας κατά τη διάρκεια των εργασιών επιτάχυνσης.

Τέλος, οφείλουμε να υπογραμμίσουμε πως τέτοιου είδους μέτρα συμβάλλουν μεν στην αποσυμφόρηση της διαδικασίας, δεν μπορούν ωστόσο να αποτελούν πανάκεια ενόψει των διαχρονικών κενών και ζητημάτων του συστήματος απονομής της ελληνικής ιθαγένειας τόσο μέσω της πολιτογράφησης όσο και μέσω της διαδικασίας για τη δεύτερη γενιά όπως εκτέθηκαν παραπάνω.

IV. Συμπεράσματα

Σκοπός αυτής της αναφοράς ήταν η καταγραφή και η ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας προς όφελος τόσο της δημόσιας διοίκησης όσο και των δικαιούχων για τη δίκαιη και αποτελεσματική πρόσβαση στην ιδιότητα του πολίτη. Παρακάτω ακολουθούν κάποια σύντομα συμπεράσματα βάσει των ζητημάτων που καταγράφηκαν την περίοδο Μαΐου – Αυγούστου 2024:

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

Όσον αφορά τις εξετάσεις πολιτογράφησης, παρατηρείται ότι η οργάνωσή τους σημειώνει διακρή βελτίωση. Ωστόσο, η ψηφιοποίηση της διαδικασίας εγγραφής στις εξετάσεις χωρίς την αντίστοιχη μέριμνα σε ζητήματα ψηφιακής κατάρτισης δημιουργεί ζητήματα προσβασιμότητας. Ως προς το περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων, κρίνεται απαραίτητο να αναδιαμορφωθεί με στόχο την εξακρίβωση της ένταξης στη χώρα με απλά και κατανοητά ερωτήματα, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υποψηφίων (επαγγελματικά, γεωγραφικά, ταξικά, φύλου), τα άμεσα βιώματα και τους ιδιαίτερους δεσμούς που έχουν διαμορφώσει με τη νέα τους πατρίδα σε συνδυασμό με τις όποιες γνωσιακές δεξιότητες αυτοί φέρουν και από την προηγούμενή τους. Επιπλέον είναι εμφανής η ανάγκη ανασχεδιασμού του μηχανισμού των εξετάσεων ώστε να εξασφαλισθεί η καθολική πρόσβαση των ΑμεΑ.

Σε κάθε περίπτωση όπως σημειώθηκε και στην [προηγούμενη αναφορά](#), πρωταρχικό και ανυπέρβλητο εμπόδιο στο σύστημα πολιτογράφησης εξακολουθεί να αποτελεί η προϋπόθεση του ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος, που αποτρέπει νέες αιτήσεις πολιτογράφησης ενώ οδηγεί σε απόρριψη ενός μεγάλου μέρους των αιτήσεων. Η πολιτογράφηση ατόμων με ισχυρούς δεσμούς με τη χώρα δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να εξαρτάται από οικονομικά θεσπισμένα κριτήρια που περιλαμβάνουν ελάχιστα ποσά εισοδήματος.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά

Προκειμένου να συμπεριληφθούν στις διαδικασίες απόκτησης ιθαγένειας ανήλικα και νεαρά άτομα με βαριά αναπηρία που δεν δύνανται να αποδείξουν τα έτη επιτυχούς φοίτησης σε ελληνικό σχολείο είναι απαραίτητη η άμεση έκδοση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης σχετικά με τους φορείς πιστοποίησης των απαραίτητων απαλλακτικών εγγράφων.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο να επεκταθεί η χρονική περίοδος των αιτήσεων των άρθρων 1Α και 1Β του ΚΕΙ που θα εξεταστούν από την ομάδα διοίκησης έργου-ομάδα εργασίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης φακέλων αιτήσεων ιθαγένειας και να δοθεί προτεραιότητα σε αιτήσεις που εκκρεμούν το μέγιστο χρονικό διάστημα. Είναι επίσης κρίσιμο να συμπεριληφθούν αιτήσεις που εκκρεμούν στη Β' Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας και να ενισχυθεί η στελέχωση της Διεύθυνσης ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της υπηρεσίας κατά τη διάρκεια των εργασιών επιτάχυνσης.

Τόσο στα πλαίσια της πολιτογράφησης όσο και στη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά, ο αργός ρυθμός διεκπεραίωσης των αιτημάτων και η υποστελέχωση των υπηρεσιών είναι ένα ζήτημα που εμμένει τόσο για τις υπηρεσίες ιθαγένειας όσο και για τους/τις αιτούντες/σες, εφόσον υπάρχουν πολλές εκκρεμότητες λόγω σοβαρών καθυστερήσεων. Η χορήγηση και δημοσιοποίηση επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων αναφορικά με α) τον ρυθμό διεκπεραίωσης των αιτημάτων και β) τη στελέχωση των αντίστοιχων υπηρεσιών είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας ως προς τις διαδικασίες κτήσης ελληνικής ιθαγένειας και την άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας.

V. Πηγές

Νόμος [4604/2019](#), άρθρο 31, αίτηση ιθαγένειας για ΑμεΑ με βαριά αναπηρία

Απόφαση ΓΠ [υπ' αριθμό 389/2024](#) σύσταση ομάδας εργασίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης φακέλων αιτήσεων της χρονικής περιόδου 2022-2024 βάσει των διατάξεων των άρθρων 1Α και 1Β του ΚΕΙ.

Απόφαση ΓΠ υπ' [αριθμόν 4555/Β'/05-08-2024](#) σχετικά με τον καθορισμό των ειδικότερων στοιχείων της παρ. 10 του άρθρου 7 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας

Εγκύκλιος ΓΠ [υπ' αρ. 81/4-2-2022](#), Τροποποίηση διατάξεων για την πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών βάσει του ν.4873/2021

VI. Παράρτημα 1 - Στατιστικά στοιχεία 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Πολιτογράφηση Ομογενών	15.791	8.563	7.476	3.713	2.747	1.017	1.463	1.198	1.158	1.433
Πολιτογράφηση Αλλογενών	2.019	1.487	3.624	3.486	2.530	1.882	1.817	2.843	3.150	3.515
Γέννηση/φοίτηση στην Ελλάδα (ν.3838/10, ν.4332/15)	0	305	19.367	25.528	21.559	12.868	9.099	5.154	6.867	7.054
Διαδικασίες καθορισμού (με τη γέννηση/αναγνώριση κλπ)	2.029	1.529	1.183	978	883	382	876	623	723	674
Ανήλικα/άγαμα τέκνα όσων απέκτησαν Ελληνική Ιθαγένεια	1.990	2.294	1.837	1.096	501	585	547	777	1.136	1.199
Πολιτογράφηση ομογενών από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ*	-	-	-	13	190	100	71	9	225	-
ΣΥΝΟΛΟ	21.829	14.178	33.487	34.814	28.410	16.834	13.873	10.604	13.259	13.875

VII. Παράρτημα 2 – Ποσοστά αποδοχής αιτημάτων κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας

Ποσοστά αποδοχής αιτημάτων κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας

Κατηγορία	2023	2022	2021	2020
Πολιτογράφηση Ομογενών	73,00%	71,97%	66,01%	68,30%
Πολιτογράφηση Αλλογενών	71,28%	64,60%	73,37%	45,98%
Γέννηση/Φοίτηση στην Ελλάδα (ν.4332/15)	97,30%	98,38%	97,03%	98,68%
Διαδικασίες καθορισμού (Με τη γέννηση, αναγνώριση κ.λπ)	78,10%	84,27%	91,22%	92,02%
Πολιτογράφηση ομογενών από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ ²		59,06%	15,25% ³	71,72%

¹ Περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις ανιθαγενών ή προσώπων αγνώστου ιθαγένειας

² Από το 2023 ενσωματώνεται στη γενική κατηγορία πολιτογράφησης ομογενών

³ Τα ποσοστά αποδοχής των αιτημάτων πολιτογράφησης ομογενών από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση για το 2021 καθώς εξετάστηκε μικρός αριθμός αιτήσεων λόγω έναρξης εφαρμογής νέου νομοθετικού πλαισίου.